

Dr. G. D. Pol Foundation's YMT Ayurvedic Medical college Kharghar

Departement - Kriya Sharir

List of Slow learners Batch 2022 -23

Sr.No.	Roll No.	Name
1	33	KADAM RUTUJA DATTATRAY
2	47	MERGEWAR MANISH SATISH
3	54	MULEY AMRUTA VINOD
4	62	PATIL TANMAY SANJAY
5	63	PAWAR AMITKUMAR
6	67	RAJPUROHIT KAMLESH
7	69	RATHOD APEKSHA NAMDEV
8	73	RIDDHI AGRAWAL
9	75	ROSHAN PARVEEN
10	77	SANIYA SATISH PATIL
11	79	SASANE ADARSH PRAVIN
12	90	SONAWANE VIVEK KAILAS
13	96	WADAJKAR JANHAVI

**Dr. G.D.Pol Foundations Y.M.T.Ayurvedic college and
Hospital,Kharghar.**

Subject:-Kriya sharir

**(Batch 22-23) FIRST YEAR BAMS- Remedial Activity For Slow
Learner**

DATE:

Total Duration: 1 hrs.

Marks-15

1)LAQ-

१)शुक्र धातूच स्वरुप,गुण,कर्म,प्रमाण,पान्चभौतिक संगठन लिहून त्याची वृद्धी क्षय
लिहा. १०

२) SAQ-

१)शुद्ध शुक्र लक्षणे लिहा.

०५

Examiner's Signature
With Date

Total No. of
Answer Books

Q1.

शुक्रधातुचे स्वरूप :-

स्फटिकाभं ध्रवं स्निग्धं मधुरं मधुगंधि च ।
शुक्रमिच्छंति केचित्तु तैलकौप्रनिभं तद्यथा ॥

शुक्रधातु स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र असून ध्रुव व स्निग्ध
गुणात्मक आहे. मधुर रसाचा आहे. मधुप्रमाणे वास
येलो. शुक्र पातल लुपाप्रमाणे किंवा नीलान्धा
तेलाप्रमाणे पिसते.

शुक्रधातुचे गुण :-

1. कफपोषक व शुक्रधातुच्या गुणांमध्ये शाब्दार्थ आहे.
2. शुक्रधातु स्निग्ध गुणात्मक व मधुर रसाचा असल्यामुळे आहारातील स्निग्ध व मधुररसात्मक घटकांचे रूपांतर शुक्रपोषक अंशामध्ये होते.

कर्म :-

1. शक्तीत्वाद - श्रेष्ठ कर्म शुक्रस्य शक्तीत्वात् ।
शक्तीत्वात् शक्तीची निर्मिती करणे ।
2. धैर्य :- शुक्रधातुमुळे पुरुषांच्या स्वभाव घाडसी, धैर्यवान व न धाबरगारा होते.
3. प्रीति - स्त्रीगदुप्रल आकर्षण निर्माण होते.
4. देहबल - पुरुषांची डैची वाढते, वजन वाढते.
5. हर्ष - स्त्री - पुरुष संयोगाच्या वेळेस शुक्रविसर्जन झाल्यानंतर मिलनारा आनंद.

बीजाद्यः - इहकाचा स्त्रीबीजाभरोबर संयोग
आन्वयानंतर होतो.

शुक्रधातुचे प्रमाण -

अर्धाजालिः शुक्रस्य ।

शरीरामण्डील शुक्रधातु अर्ध अंजली असतो .

शुक्रधातुचे पांचभौतिक संघटन -

शुक्रं च आप्यम् ।

शुक्रधातु मध्ये जल महाभूताचे आधिष्ठान आहे .

जलाप्रमाणे सौम्य आहे .

शुक्रवृषीची लक्षणे -

आतिस्त्रीकामता वृष्यं शुक्रं शुक्राश्मरीमपि ।

अ. ह. सू.

1. संभोगेच्छा वाढणे .

शुक्रवृषी शोणितसाच्या अवयवांमध्ये वृषणाच्या
पात्राच्या भागातमध्ये शुक्राश्मरी होणे .

Seminal Calculi .

शुक्रक्षयाची लक्षणे -

शुक्रधातुच्या सिग्ध , शक्ति , पिच्छिल व प्रव

गुणांच्या क्षय झाल्यास शुक्रक्षयाची लक्षणे

शुक्रे नचिरान् प्रसिच्येत् शुक्रं शोणितमेव वा ।

तेकोठल्याची वृषणयोर्मेदं धूमायतीव च ।

अ. ह. सू.

11/10.

1. शुक्रनिष्क्रमणात् वेद लागणे
2. शुक्राभरोवर शक्तान्ते निष्क्रमण हीणे
3. वृषज व मेद्र प्रदेशी वेदना व धूर आल्याप्रमाणे वाह हीणे
4. शुक्राच्या प्रव व पिच्छिल गुणाचा क्षय आल्यामुळे शुक्रघातुच्या मेद्रापर्यंतच्या बहनाला व नेत्रामधून होणाऱ्या शुक्रनिष्क्रमणाला वेद लागतो.

दोषाल्यं मुख्यशोषस्य पांडुत्वं अर्जनं श्रमः ।

दलैर्व्यं शुक्राविसर्गस्य क्षीणशुक्रस्य लक्षणम् ।

1. दोषाल्य , तोडात्वा कोरु पडणे , त्वाचा पांढरी पडणे अंग गळून जाणे .
2. थकवा , नपुंसकत्व , शुक्र निष्क्रमणास वेद लागणे .

७२.

शुक्ल शुक्र लक्षणे .

स्निग्धं धनं पिच्छिलं च मधुरं च अविदाहि च ।

रतः शुक्लं विजानीयात् श्वेतं स्फटिकसंनिभम् ।

च. नि .

1. कफदोषाची आत्रयात्रयी संबंध संक्षय असल्यामुळे शुक्रघातुच्या गुणान्ते कफदोषाच्या गुणांशी साधर्म्य असते .
2. शुक्रघातु स्निग्ध , धन , पिच्छिल गुणात्मक असून मधुर रसात्मक आहे .
3. शुद्ध शुक्र स्फटिकाप्रमाणे पांढव्याशुभ्र वर्णाचे असते व असे शुक्र पुरुषाच्या शिरनामधून जाहेर पडताना वाह होत नाही म्हणून शुद्ध शुक्र अविदाही असते .
4. शरीरातून नुकताच जाहेर पडलेला शुक्रघातु शुक्ल , लहलह व गुरु . गुणात्मक असून दूत किंवा मध्याप्रमाणे पिलतो .

Class: FYBAMS Term Examination: Second term Date: 17/1/2023Subject: Kriya Sharir

Paper

Examiner Signature :
With DateTotal No. of
Answer Books

[1]

शुक्रघातूचे स्वरूप

स्फटिकाभं प्रवं स्निग्धं मधुरं मधुमंभि च ।

शुक्रमिच्छंति, केचित्तु तैलसौद्रमिभं तथा ॥ शु.शा २/११

शुक्रघातु स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र अरून प्रव व स्निग्ध गुणात्मक आहे. मधुर रसाचा आहे, मयाप्रमाणे वास येतो. शुक्र घातळ तुपाप्रमाणे किंवा तीळच्या तेलाप्रमाणे दिसते.

शुक्रघातुचे गुण

1. कफादोष व शुक्रघातूच्या गुणांमध्ये साधर्म्य आहे.
2. शुक्रघातु स्निग्ध गुणात्मक व मधुर रसाचा असल्यामुळे आहारातील स्निग्ध व मधुररसात्मक घटकांचे रूपांतर शुक्रपोषक अंशामध्ये होते.

कर्म

17 गमोत्पार - श्रेष्ठ कर्म शुक्रस्य
गमनीची निर्मिती करणे.

27 धैर्य - शुक्रघातूमुळे पुरुषांच्या स्वप्नाव धाडसी, धैर्यवान व वधापरणारा होतो.

37 प्रीति - स्त्रीबद्दल आकर्षण निर्मिती होते.

47 देहबल - पुरुषाची उंची वाढते, वजन वाढते.

57 हर्ष - स्त्री-पुरुष संयोगाच्या वेळेस शुक्रविसर्जन झाल्यानंतर भिन्नपारा आनंद.

67 बीजार्य - शुक्राच्या स्त्रीबीजाबरोबर संयोग झाल्यानंतर होतो.

शुक्रमातुये प्रमाण

अप्रजितिः शुक्रस्य ।

शरीरामयीन शुक्रमात् अर्ध अंजली असतो.

शुक्रमातुये पांचमौत्तिक संघटन

शुक्रं च आप्यम् ।

शुक्रमात् माये जल महाभूताये आपिस्य आहे.

जलाप्रमाणे सौम्य आहे.

शुक्रवृद्धी लसणे.

अतिस्त्रीकामतां वृद्धं शुक्रं शुक्रारमरीमपि । अ.ह

(17) संभोगेच्छा वाढणे.

(27) शुक्रवह स्रोतसाच्या अवयवामध्ये वृषणाच्या एखाद्या भागामध्ये शुक्रारमरी होणे.

Seminal Cells

शुक्रशयाची लसणे

शुक्रमातुच्या स्निग्ध, शीत, पिच्छिल व द्रव गुणांचा क्षय झाल्यास शुक्रशयाची लसणे दिसतात.

शुक्रे चिरात् प्रसिच्येत शुक्रं सोणितमेव वा ।

तोदोऽत्यर्थं वृषणयोर्मैत्रं घृमायतीव च ॥ अ.ह.सू ११/२०

17 शुक्रनिष्क्रमणाला वेळ लागणे.

27 शुक्रावरोध रक्ताचे निष्क्रमण होणे.

37 वृषण व मैत्र प्रदेशी वेदना व घूर आल्याप्रमाणे दाह होणे.

47 शुक्रना द्रव व पिच्छिल गुणांचा क्षय झाल्यामुळे

शुक्रमातुच्या मैत्रापर्यंतच्या वहनाला व मैत्रामधून होणाऱ्या

शुक्रनिष्क्रमणाला वेळ लागतो.

दौर्बल्यं मुखरोषस्य पांडुत्वं सदनं श्रमः ।
क्लेशं शुक्राक्सिगस्य हीणशुक्रस्य लक्षणम् ॥

- 17 दौर्बल्य , तोंडाला कोरड पडणे , त्वचा पांढरी पडणे.
अंग गळून जाणे.
- 27 यकवा , नपुंसकत्व , शुक्र निष्क्रमणास वेळ लागणे.

(2)

शुद्ध शुक्र लक्षणे.

स्निग्धं घनं पिच्छिलं च मयुरं च आविदाहि च ।
रैतः शुद्धं विजानीयात् श्वेतं स्फटिकसंनिभम् ॥ च. चि.

- 17 कफदोषारी आम्रयात्रयी संबंध असल्यामुळे शुक्रप्रातूच्या गुणाचे कफदोषाच्या गुणांशी साधर्म्य असते.
- 27 शुक्रप्रातु स्निग्ध, घन, पिच्छिल गुणात्मक असून मयुर रसात्मक आहे.
- 37 शुद्ध शुक्र स्फटिकप्रमाणे पांढऱ्याशुक्र वर्णाने असते व असे शुक्र पुरुषाच्या शिखापत्रान बाहेर पडताना दाह होत नाही म्हणून शुद्ध शुक्र आविदाही असते.
- 47 शरीरातून वृक्ताच बाहेर पडलेला शुक्रप्रातु शुक्ल, बहल व गुरू गुणात्मक असून घृत किंवा मद्यप्रमाणे दिसतो.
- 57 शुक्रप्रातु शुद्ध असल्यास त्यापासून निरोगी गर्भ निमणि होतो. गर्भनिर्मिती चांगलाप्रकारे होऊ राकते.

Class: FYBAMS Term Examination: 2nd Term Date: 17/1/23

Subject: Kanya Sharir. Paper

Examiner Signature :
With DateTotal No. of
Answer Books

1] शुक्रधातूचे स्वरूप

○ स्फटिकाभं द्रवं स्निग्धं मधुरं मधुगंधि च ।
शुक्रमिच्छंति, कैचित्तु तैलसांद्रनिभं तथा ॥
- सु शा २/११

○ शुक्रधातु स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र असून द्रव व
स्निग्ध गुणात्मक आहे. मधुर रसाचा आहे.
मधाप्रमाणे त्याचा गंध येतो. शुक्र पातक
तुपाप्रमाणे किंवा तिकाच्या तैलाप्रमाणे दिसते.

○ शुक्रधातुचे गुण

व) कफहोष व शुक्रधातूच्या गुणांप्रमाणे
साधर्म्य आहे

२) शुक्रधातु स्निग्धगुणात्मक व मधुर रसाच्या
आधिक्यामुळे आहारातील स्निग्ध व
मधुर रसात्मक घटकांचे रूपांतर
शुक्र पोषक अंशमध्ये होते.

○ शुक्रधातुचे कर्म

१) गर्भोत्पाद - श्रेष्ठं कर्म शुक्रस्य ।

गर्भाची निर्मिती करते.

२) धैर्य - शुक्रधातुमुळे पुरुषांचा स्वभाव धाडसी धैर्यवान व न धावणारा होतो.

३) प्रीति - स्त्रीवद्बल आकर्षण निर्माण होते.

४) देहबल - पुरुषाची उंची व बल वाढते.

५) दर्ष - स्त्री-पुरुष संयोगाच्या वेळेस शुक्र-विसर्जन झाल्यानंतर मिळणारा आजंद.

६) बीजार्य - शुक्राचा स्त्रीबीजावरोवर संयोग झाल्यानंतर होतो.

० शुक्रधातुचे प्रमाण

० अर्धांजलि : शुक्रस्य ।

० शरीरामधीला शुक्रधातु अर्धांजली असतो.

० शुक्रधातुचे पांचभौतिक संघटन

० शुक्रं च आप्यम् ।

० शुक्रामध्ये जल महाभूताचे आधिक्य व त्यामुळे सौम्यता आहे.

० शुक्रवृद्धीची लक्षणे

० अतिस्त्रीकामतां वृद्धं शुक्रं शुक्राश्मरीमपि ।

० शुक्रवृद्धी - अर्धांजलि - अर्धांजलि

१) संभोगेच्छा वाढते.

२) शुक्रवह स्त्रोतसाच्या अवयवांमध्ये वृषणाच्या
ताळाच्या भागामध्ये शुक्रमरी हट्टे (Seminal
cavity)

० शुक्रक्षयाची लक्षणे

० शुक्रे चिरात् प्रसिच्येत शुक्रं ज्योषितमेव वा ।
तौदो ऽ त्यर्थं वृषणयोर्मेढ्र धूमायतीव च ॥

- अहसु ११/२

१) शुक्रनिष्क्रमणात् वेक लागणे.

२) शुक्रावरोध रक्ताचे निष्क्रमण होणे.

३) वृषण व मेढ्र प्रदेशी वेदना व शुभ्र
आल्पाप्रमाणे दाह होणे.

४) शुक्राचा रूव व पिच्छिल गुणांचा क्षय
साल्यामुळे शुक्रधातुच्या मेढ्रापर्यंतच्या
वेदनाला व मेढ्रामधून होणाऱ्या
शुक्रनिष्क्रमणात् वेक लागतो.

० दौर्बल्यं मुख्यशोषश्च पांडुत्वं सद्वनं श्रमः ।
वर्षेभ्यं शुक्राविसर्गश्च क्षीणाशुक्रस्य
लक्षणम् ॥

१) दौर्बल्य , तोंडाला कोरडे पडणे , त्वचा पांढरी
पडणे. अंग गळून जाणे.

२) शकवा

३) नपुंसकत्व

४) शुक्र निष्क्रमणात् वेक लागणे.

→

२] शुद्ध शुक्र लक्षणो

स्निग्धं घनं पिच्छिलं च मधुरं च
अविवाही च ।

रतः शुद्धं विजानीयात् स्वेतं स्फटिक -
संनिभम् ॥

- च. चि.

१] कफदोषाशी आश्रयाश्रयी संबंध असल्यामुळे
शुक्रधातुच्या गुणांचे कफधातुच्या गुणांशी
साधर्म्य असते.

२] शुक्रधातु स्निग्ध, घन, पिच्छिल गुणात्मक
असून मधुर रसात्मक आहे.

३] शुद्ध शुक्र स्फटिकाप्रमाणे पांढऱ्याशुभ्र वर्णाचे
असते व असे शुक्र पुरुषाच्या शरीरामधून
बाहेर पडताना वाह होत नाही म्हणून शुद्ध
शुक्र अविवाही असते.

४] शरीरातून नुकताच बाहेर पडलेला शुक्रधातु
शुक्ल, वेदल व गुरू गुणात्मक असून घृत
किंवा मध्याप्रमाणे दिसतो.

५] शुक्रधातु शुद्ध असल्यास त्यापासून निरोगी
गर्भ निर्माण होतो. गर्भनिर्मिती
चांगल्याप्रमाणे होऊ शकते.

With Date

Total No. of
Answer Books

Laq

▷ स्वरूप व गुणः

- स्फटिकाक्षं प्रवृत्तं स्निग्धं मधुरं मधुमाद्यैश्च ।
शुक्रमिच्छन्ति, केषिन्तु तैलक्षीं निञ्जं तथा ॥ सु. शा.
- शुक्रधातु स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र असून प्रवृत्त व स्निग्ध गुणात्मक आहे. मधुर रसाचा आहे, मधुमाद्यैश्च वासं येतो।
- शुक्र पातळ तुपाप्रमाणे किंवा तीळाचा तैलाप्रमाणे दिशते

→ गुण

- 1) कफघ्न व शुक्रधातुच्या गुणांमध्ये सामर्थ्य आहे
- 2) शुक्रधातु स्निग्ध गुणात्मक व मधुर रसाचा असतो।

→ कर्म

- 1) गर्भोत्पाद - श्रेष्ठ कर्म शुक्रस्थ
- 2) धैर्य - शुक्रधातुमूत्रे पुरुषाचा स्वभाव घट्टशी, धैर्यवान होतो।
- 3) प्रीति - स्त्रीवद्दत्त आकर्षण निर्माण होते.
- 4) देहबल - पुरुषाची उंची वाढते वजन वाढते
- 5) वर्ष - स्त्री पुरुष संयोगाच्या वेळी शुक्रविमर्जन झाल्यानंतर मिळणारा आनंद
- 6) वीजार्थ - शुक्राचा स्त्रीबीजावशेवर संयोग झाल्यानंतर होतो.

→ शुक्राचे प्रमाण :- अधीजाले शुक्रस्य ।
शरीरातील शुक्रधातुचा प्रमाण अर्ध इंचांनी असतो

→ पंचभौतिक संघटन :-
शुक्रं च आप्यम् ।
शुक्रधातु मध्ये जल महाभूताचे आधिक्य आहे.
जलाप्रमाणे सौम्य आहे.

→ शुक्रवृद्धी लक्षण :-

अतिस्त्रीकामता वृद्धं शुक्रं शुक्राश्मरीनापि । अ. ह.

- 1) संसोग इच्छा वाढणे
- 2) शुक्रवृद्ध स्त्रोताच्या अवयवांमध्ये वृष्णाच्या
मिथ्यादुःखाच्या आगाममध्ये शुक्राश्मरी होणे.

(Seminal calculus)

→ शुक्र क्षयाची लक्षणे

शुक्रे स्त्रियत् प्रियत् प्रसिद्येत शुक्रं शोणितमेव वा ।
नोपेऽत्यर्थं वृषणयोर्मैत्रं धृमायाव च ॥

अ. ह. स. अ. 20

- 1) शुक्रनिष्क्रमणात् वेळ लागणे.
- 2) शुक्रा वयोवृत्त रक्ताचे निष्क्रमण होणे.
- 3) वृषण व मैत्र प्रदेशी वेदना व थर
असल्याप्रमाणे पाहणे.
- 4) शुक्राच्या प्रव व विच्छिन्न गुणाचा क्षय
साल्यामुळे शुक्रधातुच्या मैत्रायणच्या वेदनाला
व मैत्रामधून होणाऱ्या शुक्रनिष्क्रमणात् वेळ
लागते.

दौर्बल्यं मुखशोषश्च पांडुत्वं सदनं श्रमः ।
कौब्यं शुकाविशर्माश्च क्षीणशुक्रस्य लक्षणम् ॥

- 1) दौर्बल्य, लोडाला कोरुड पडने, त्वचा, पांढरी पडणे.
अंग गळून जाणे.
- 2) शकवा, गणुसकत्व, शुक्र निष्क्रमणाने वेव लागणे.

[2]

शुद्ध शुक्र लक्षणः.

स्निग्धं घनं सौख्यं पिच्छिलं च मधुरं च
आविर्वाहं च । रेतः शुद्धं विजानीयात् श्वेतं
स्फटिकसंनिभम् ॥ च. ति.

1) कफदोषाशी अश्रयाश्रयी संबध असल्यामुळे
शुक्रधातूच्या गुणाचे कफदोषाच्या गुणांशी सामर्थ्य
असते.

2) शुक्रधातु स्निग्ध, घन, पिच्छिल गुणात्मक
असून मधुर रसात्मक आहे।

3) शुद्ध शुक्र स्फटिकाप्रमाणे पांढऱ्याशुभ्र वर्णाचे
असते व असे शुक्र पुरुषाच्या शिरानमधून
बाहेर पडताना वाह होत नाही म्हणून शुद्ध
शुक्र आविर्वाही असते.

4) शरीरात वृक्षताय बाहेर पडलेला शुक्रधातु शुक्ल
बदन व शुक्र गुणात्मक असून घृत किंवा
मध्यास मध्याप्रमाणे दिसतो.

5) शुक्रधातु शुद्ध असल्यास त्यामधून निरोगी
गर्भ निर्माण होतो.

गर्भनिर्मिती चांगल्याप्रकारे होऊ शकते.

Examiner Signature :
With Date

Total No. of
Answer Books

Q. 2

SAR

→

शुक्र धातु

~~शुक्र धातु~~ →

→ पुरुषाच्या शिस्तामयून ब्रह्मर पद्विण्या
शुक्रधातूच्या रंगाचे व वासाचे वर्णन आयुर्वेदीय
ग्रन्थकारांनी केले आहे. तसेच शुक्राच्या स्वरूपधारक
शुक्र धातूचे कोवले गुण आहेत हे
स्पष्ट केले आहे.

स्फटिकाग्रं ह्रवं स्निग्धं मधुरं मधुगंधि च ।
शुक्रमिच्छंति, केचित् तैस्त्रोद्भिन्नं तथा ॥ सु. शा. २/११

→ शुक्रधातु स्फटिकप्रमाणे शुभ्र असून द्रव्य व
स्निग्ध गुणात्मक आहे.

→ शुक्रधातूचा रस मधुर असून त्याच्या मधामाणे
वसूनेले. तसेच शुक्र धातु वातच त्रुपाप्रमाणे
विषा तीक्ष्णतासामणे विभते.

→ शुक्रा धातूचे जेव्हा पुरुषाच्या शरीरात ब्रह्मर उत्सर्जन
होते तेव्हा ते पुरुषाचे उत्सर्जन मानिले जाते.
मधुचे fluidly voided semen चा रंग
पांढरा असतो.

Q 7) ~~LA~~ LA

⇒ शुक्र का स्वरूप

- पुंसपात्र्या शिष्वाभिधुन कौर पश्येत्. धातुला शुक्र धातु असे म्हणतात - शुक्र धातु हे स्फटिक प्रमाणे शुभ्र, पांढरा असून ते स्निग्ध गुणात्मक असता.
- शुक्र धातुचा रस हे मधुर अस. पुंसपात्र्या शरीराबाहेर पश्येत् शुक्रानि रंग 5- ते। कुमिणी टांगचे वचले. शरीराबाहेर पश्येत् शुक्र इव शुक्र होते.
- पातळ लुपाप्रमाणे शुक्रचे रूप असते.

वर्ण

वर्णोत्पादः (सोष्ठ वर्ण शुक्रस्य) ॥

- वर्णाची निर्मिती करणे हे शुक्र धातुचे मुख्यकार्य आहे.
- शुक्र धातुचा शोणितकणेश्च संयोग आत्मासुखे स्त्री कील पात्रन होताना त्रायस्थन गर्भिकी उत्पत्ती होते.
- द्यौर्, स्त्रीवृद्धा आवर्षण, सीता, वन, हर्ष. ही शुक्रची कार्ये आहेत.
- स्वप्न हे शुक्रचे कार्य आहे.
- आवजल वक्रा होऊन भावाज जड होते। असे शुक्रधारा मुखे वक्रा दडला. शरीराल वाम प्रत्य होते.

समाण - आर्थाजिगी

* पांचमौलिक संघटना

शुक्रधातु मध्ये जात महाशलाचे हाचिज्य मोडे
व त्याच परोक्ष पृथ्वी महाशलाचे रेखीव अधिक्य
आहे.

* वृद्ध्या

अतिस्त्रीकामनां वृद्धं शुक्रं शुक्राश्मरीभवे ।

अ. ह. स. ०१/१२

→ शुक्रधातु वृद्धीची लक्षणे
शुक्रवर्ध स्त्रोलासंगे शुक्रपलांगे विशेष करण
वषोवाच्या लक्षाव्या. मामा मजे शुक्रशमरी
उहवजे seminal calculi होणे
हे लक्षणे अस्त्रि.
संभोगोच्छेदा वाढणे.

* क्षय

शुक्ले चिचलु हसिच्येत् शुक्रं शक्तिमेव ह्य ।
तोयोऽत्यर्थं वृषोयोर्मेदं दूमायतीव च ॥

अ. ह. स. ११/२०.

→ शुक्रनिष्क्रमण वेळ वाढणे, म्हणजे delayed
ejaculation.

→ शुक्राधरोक्ष रजसाचे वष निष्क्रमण होणे.

→ वृष्या व मेद संशुशी वेदता होताने.

→ वैक्य लोडासा जोड पाजे शुक्र

Roll No. : 67

Class: FY-BPhms Term Examination: 2nd Term Date: _____Subject: क्रिया शारीर Paper _____Examiner Signature :
With DateTotal No. of
Answer Books

① * शुक्रधातु के स्वरूप :-

स्फटिकमं द्रवं स्निग्धं मधुरं मधुगन्धि च ।
शुक्रमिच्छति केचित्तु तैलक्षौद्रनिमं तथा ॥ सु.शा .

स्फटिक (के तश्चतस्र संकेद, द्रव रूप, स्निग्ध, मधुर रसात्मक और मधु (सह) के तस्र गंध वाला है । शुक्र तैल और मधु के मिलाने पर जैसा बनता है वैसा शुक्र होता है ।

* शुक्रधातु के गुण :-

1. शुक्र के गुण कफ के समान है ।
2. शुक्र सौम्य है ।
3. मधुर, स्निग्ध, शीत, मन्द है ।

* कर्म

1. गर्भोत्पादन - शुक्र का निर्माण करण करना यह शुक्र का श्रेष्ठ कर्म है ।
2. धैर्य - व्यक्ति को शौर्यवान बनाता है ।
3. प्रति - स्त्रीवदल आकर्षण निर्माण करता ।
4. देहवल - बल के वृद्धि करता है ।
5. हर्ष
6. बीजार्थ

* प्रमाण : अर्ध अंजलि ।

* पंचभौतिक संघटन :
शुक्रं च आप्यम् ।

* वृद्धि लक्षण :

अतिस्त्रिकामता वृद्धं शुक्रं शुक्रारम्भे मपि । अ.ह.स.

स्त्रिके च स्त्री के प्रति आकर्षण बढ़ता है, शुक्र अरम्भ हो सकती है ।

* क्षय लक्षण :

शुकेचिरेत प्रसिच्येत शुक्रेशोषितमेव वा ।
तोदोऽन्त्यर्थं वृषण्यो मेद्रं द्युमाथनिव च ॥ अ.ह.स.

1. सदवास के समय शुक्र निष्क्रमण में अधिक समय लगता है ।
2. शुक्रम शुक्रवह मार्ग से रक्त स्राव होता है ।
3. वृषण और मेद्र में निव्र पिडा होती है ।
4. मेद्र से द्युम निकलने कि का आभास होता है ।

(2) शुद्ध शुक्र लक्षण :-

स्निग्धं दानं पिच्छिलं च मधुरं च अविदादि च ।
शतः शुद्धं विजानीयात् श्वेतं स्फटिकसंनिभम् ॥ च.चि.

1. शुक्र कफ दोष का आश्रय होने के कारण इसमें स्निग्ध, दान, पिच्छिल गुण होते हैं ।
2. शुद्ध मधुर होता है ।
3. स्फटिक के तरह सफेद होता है ।
4. शरीर से बाहर निकला हुआ शुक्र शुक्ल, गुरु और बटल होता है ।
5. शुद्ध शुक्र से स्वस्थ गर्भ का निर्माण होता है ।

With Date

Total No. of
Answer Books

SAQ.

ii)

→

स्फटीकामं इत्वं स्निग्धं मधुरं मधुगंधि च।
शुक्रविच्छति केचित्तु तेलमैरनिभं तथा॥

सुशा. 2/99.

शुक्रधातु स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र अलुन इव व स्निग्ध
गुणामक आहे.

शुक्रधातुचा रस मधुर अलुन त्याला शुभ्रप्रमाणे
वाप्त येतो.

शुक्र धातुचे पांढरं नुप्यप्रमाणे किंवा तीक्ष्णतेना प्रमाणे
रिक्त.

शुक्रधातुचे जेव्हा पुरीष्णारीयवाहेर उद्वर्जन होत तेव्हा
नुकतेच उद्वर्जित झालेल्या मूत्राचे freshly voided semen
चा रंग पांढरा असतो.

पौनःप्रायः मुत्राचे पुढे १५ मिनिटांनंतर त्याचा
स्वरूपमार्ग व रंगमार्ग वरत होतो.

LAO

ii)

→

स्वरूप व गुण :

स्त्री ममागमन्य वेदी पुरुषाया गिन्नामधूना
बाहेर पडलेल्या शुक्रधातू म्हणतात.

शुक्रधातू स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र आढून रत्न व
स्निग्ध गुणात्मक आहेत.

शुक्रधातूचा रस मधुर आहे.

पुरुष शरीराबाहेर पडलेल्या शुक्राचे प ते १५
मिनिरानंतर स्वरूप बदलते ते खालीलप्रमाणे -

१. शरीराबाहेर उल्लसित झाल्यानंतर सांद्र (viscous)

शुक्राचे रूपांतर रत्न शुक्रधातू मध्ये होते.

२. स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र असणारे शुक्र तंतर पातळ
तेलाप्रमाणे रिसते.

कर्म :

गर्भापाश्चात्तया धातुनां श्रेष्ठकर्म क्रमात्पूतम् ॥

शुक्रधातू हे गर्भाची निर्मिती करण्यास मग्न करते.

शुक्रधातू पुरुषबीज स्त्रीबीज शोकात संयोग करून
गर्भाची निर्मिती करते.

धैर्य, स्त्रीवश्रम, आकर्षण, वसति, रश्, गर्भोत्पन्न
हे शुक्रधातूची कर्म आहेत.

धैर्य - मनुष्याचा स्वभाव धाडसी व न शत्रुकारा होता.

आकर्षण - शुक्रधातू वाडल्यास स्त्रीवश्रम आकर्षण
वाडते.

वसति - शरीरात वाड होते, मांसपेशीमध्ये वाड होते.

आवाज - आवाजात बदल होऊन आवाज वाड होते.

शुक्रधातुसुद्धे पुल्लषांच्या उंचीत वाढ होते.

शरीरात वय प्राप्त होते.

इष्ट - समागमाच्या वेळी स्त्री योनी मध्ये शुक्रविलसित
सात्त्यांतर्त मिळणारा आंतर.

प्रमाण : अर्धाजिनी

पांचभौतिक संघटन :-

शुक्र धातुमध्ये जम महाभूताचे अधिक्य आहे
व त्याच वेळा पृथ्वी महाभूताचे देखील अधिक्य
आहे.

वृद्धि :

'अतिस्त्रीकामतां वृद्धं शुक्रं शुक्राश्रीमपी ।'

संयोगेच्छा नाशवीने म्हणजेच sexual desire वाढवीने
शुक्रवट स्त्रोतसांच्या अवयवांमध्ये विशेष करून
वृषणांच्या एखाद्या भागा मध्ये शुक्राश्री म्हणजेच
seminal calculi होणे हे शुक्रधातूच्या वृद्धीची
लक्षण आहेत.

अथ :

'शुक्रे चिरात् प्रसिच्येत शुक्रं शोणित मेव वा ।
तोरोत्थं वृषण्यं मेद्र धुमायतीव च ॥'

शुक्र निष्क्रमणाला वेळ लागणे म्हणजे delayed
ejaculation.

शुक्रवाचक रचनाचे निष्क्रमण होणे.

वृषण व मेढू प्रवेशी लेखा होतात.

वृषण व मेढू प्रवेशी लेखाच्या आधारे प्रमाणित होतो.

वृषण व मेढू प्रवेशी लेखाच्या आधारे प्रमाणित होतो.

निष्क्रमण होणे.

वृषण व मेढू प्रवेशी लेखाच्या आधारे प्रमाणित होतो.

निष्क्रमण होणे.

वृषण व मेढू प्रवेशी लेखाच्या आधारे प्रमाणित होतो.

वृषण व मेढू प्रवेशी लेखाच्या आधारे प्रमाणित होतो.

II No. : 73

Class: 1st BAMS Term Examination: _____

Date: _____

Subject: Kriya Sharir

Paper _____

Examiner Signature :
With DateTotal No. of
Answer Books91 Q.10

शुक्र धातु → शुक्र मक्षण

~~शुक्र धातु~~

पुरुषाच्या विमनाच्या बाहेर पुरुषाच्या शुक्रधातूचा शंभोचे व वासाचे वर्णन

"स्फुटिकांश्च शुक्रं शुक्रं मधुरं मधुं गच्छि च ।

शुक्रमिच्छति, केचित् तन्मूर्च्छितं तेषां ॥ सु.शा. २/११

- शुक्रधातू स्फुटिका प्रमाणे शुक्र असत अस व मधुर गुणात्मक आहे
- शुक्रधातूचा रस मधुर असत मद्याप्रमाणे वास येतो
- तसेच शुक्र धातूचे शुद्धाप्रमाणे किंवा तीक्ष्ण प्रमाणे तिसरे
- शुक्रधातूचे जेव्हा पुरुषांश बाहेर होते तेव्हा नुकतेच उत्सर्जित झालेल्या मृदणाल्य Freshly voided semen
- रंग पांशु असतो
- त्यानंतर सुमार २ मिनितांनंतर त्याच्या स्वरूपामध्ये व रंगामध्ये बदल होतो.

1. LAS

प्रश्नपु :

१। ⇒ पुरुषाच्या शिस्नामधून बाहेर पडलेल्या शुक्रधातू मंड्यतात शुक्रधातू स्फटिकप्रमाणे शुभ्र असून ज्य व श्लेष्मिष्ठ गुणात्मक आहेत।

• शुक्रधातू चा रस मधुर आहे।

• पूरुष शरीराबाहेर पडल्या शुक्राचे ५ ते ६ मिनिटांनंतर वाढलेले स्वरूप

१. शरीराबाहेर उत्सर्जित झाल्यानंतर सांद्र (viscous) शुक्राचे स्वरूप पातळ होत शुक्रधातू होते

२. स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र असणारे शुक्र नंतर पातळ प्रमाणात किंवा पातळ तेजाप्रमाणे तिसरे

कर्मे :

१. गर्भात्पादः । अ.ह. सू. ११/४

- पुनरुत्पादन करून गर्भाची निर्मिती करणे हे शुक्रधातूचे महत्वाचे कार्य आहे.

" शुक्रशोणितजीवसंयोगो तु धनु कश्चिदात गर्भ संघा भवति

- शुक्रधातूचा (Sperm) शोणितालेशो वर संयोग। श्लान्थासुतो स्त्रीबीजाचे फलन होऊन त्यापासून गर्भाची उत्पत्ती होते.

२. शुक्रें धैर्यं च्छावनें प्रीतिं तेहृक्कं हर्षं बीजाधनं।
धैर्यं, स्त्रीवद्भ्यः शोकपणं, वन, हर्षं व गर्भोत्पादनं ही शुक्रधातूची कार्ये आहेत.

वैय्यः शुक्रधातुमूलकं पुरुषाणां स्वभावदात्री, वैय्यविान
वनदावरणारा जसा अस्तौ ।

प्रीतिः अस्यसा शुक्रधातु शरीरावर व्यक्त होतो असतसे
होते

देहकत - वयान्ना वृद्ध वर्षानंतर पुरुषाची उंची,
वजन, व वन वाढते

दृष - स्त्री-पुरुष संयोगान्च्या वेळेस स्त्रीच्या
थोडी मध्ये शुक्रविसर्जन झाल्यानंतर
मिथणारा आनंद

प्रमाण : अर्ध अंजली शुक्राचा प्रमाण आहे,

पान्द्यभौतिक संगठन :

शुक्रधातु मध्ये जल महाभूताचे आधिपत्य आहे,
त्यामध्ये पृथ्वी महाभूताचे द्वैत आधिपत्य आहे

वृद्धी : " अति स्त्री कामता वृद्धे शुक्रे शुक्राश्मरिभारि " ।

- संयोगोच्छ्वः वाढणे
- शुक्रवृद्धीसोत साच्या अवयवांमध्ये विशेषकरून
वृषणाध्यः शुक्रातया प्राणामयो

दृषयः शुक्रेयिवाक्त प्रसिच्ये त शुक्रे दोगाणितसेव वा
तादोऽत्यद्ये वृषणयासेई शुमायतीव च ।

Examiner Signature
With Date

Answer Books

SA 9

Ans 1)

शुक्र धातु

पुरुषाच्या शिस्नाथून बाहेर पडलेल्या शुक्रधातूचा रंगाचे व वासाचे वर्णन

"स्फटिकाजं द्रव स्निग्ध मधुरं मधुंगधि च ॥

शुक्रमिच्छति, केचित्तु तैलसौदिनिम्बं तथा ॥ सु. शा.

- शुक्रधातु स्फटिका प्रमाणे शुभ्र असून द्रव व स्निग्ध गुणित्व आहे.
- शुक्रधातुचा रस मधुर असून मधुप्रमाणे वास येतो.
- शुक्र पाळूतुपाळू प्रमाणे किवा तीळ तैला प्रमाणे दिसतो.
- शुक्रधातु जे ज्वर पुरुषशरीर बाहेर होते तेव्हा लुकतेच उत्सर्जित झालेल्या मूत्राजेंस Freshly voided semen.
- शुक्रचा रंग पांढरा असतो
- थोडा वेळा नंतर सुमारे मि. त्याच्या स्वरूपामध्ये व यांग्ये बदल होतो

Q) LAG

Ans) *

* गुण व स्वरूप

- पुरुषाच्या शिस्नामधून बाहेर पडलेल्या धातुला शुक्र धातु असे म्हणतात.
- शुक्र धातु हे स्फटिका प्रमाणे शुभ्र, पादरा असून तो शिस्नाच्या गुणात्मक असतो.
- शुक्र धातु चा रस मधुर आहे.
- पुरुष शरीराबाहेर पडलेल्या शुक्राचे 5 ते 15 मिनितां नंतर बदललेले स्वरूप आहे.
- शरीराबाहेर असतिले झाल्या नंतर सांद (viscous) शुक्राले रूपांतर होव शुक्रा मध्ये होते.
- स्फटिका प्रमाणे शुभ्र असणारे शुक्र नंतर पातळ तूप प्रमाणे किंवा तैला प्रमाणे होते.

* कर्मे.

गर्भात्पादश्च धातुनां श्रेष्ठं कर्मकामा स्मृतम् ॥

- शुक्रधातु हे गर्भाची निर्मिती करण्यास मदत करते.
- शुक्रधातु / पुरुष बीज च जन्दा स्त्रीबीज शोक्त संयोग करून गर्भाची निर्मिती करते.
- श्रेष्ठ, स्त्रीन बदल आकर्षण, बल, दृष्टि, गर्भात्पादन हे शुक्रधातुची कर्मे आहेत.
- श्रेष्ठ म्हणजेच शुक्र धातु मुळे मनुष्याचा स्वभाव धाडसी व न धाबणारा बनतो.
- ज्येष्ठे - ज्येष्ठे शुक्रधातु शरीरा मध्ये वाढते तसे - तसे स्त्रीन बदल आकर्षण सुद्धा वाढते.
- देहबल - शरीरात वाढ होते व भासपेशीमध्ये वाढ होते.
- आवाजात बदल होऊन आवाज जड होतो असे शुक्रधातु मुळे बदल घडतात.
- पुरुषांची शुक्रधातु मुळे उंचीत वाढ होते.
- शरीरात बल प्राप्त होते.

- हर्ब - पुरुष संयोगाच्या वेळीय स्त्रीच्या योनीमध्ये शुक्र विशनीन झाल्यानंतर मिळणारा आंतप.

* प्रमाण - अर्धजिंती

* पांच क्रांतीस संवहन -

- शुक्रघातु मध्ये जल महाश्रुताचे अधिक्य आहे.
- व त्याच बरोबर पृथ्वी महाश्रुताचे देखील अधिक्य असतो,

* वृद्धि शुक्र

अतिस्त्री कामता वृद्ध शुक्र शुक्राश्रमरी अयि ।

- • संयोगाच्या वाढीने मृगजंत sexual desire वाढीने
- शुक्रवद स्त्रीतसाच्या अवयवांमध्ये विशेष करून वृषणाच्या लकादया प्राणा मध्ये शुक्र शमरी मृगजंत seminal calcelli होणे. हे शुक्रघातु ची वृद्धीचे लक्षण आहेत.

* शुक्र क्षय .

शुक्रे चिरात् प्रसिरयेत् शुक्रे शोगितमेव वा ।
तं दोडत्यर्थं वृषणयोर्मैद् धूमायतीन् च ॥

- शुक्र निष्क्रमणात वेळ लागणे मृगजंत Delayed ejaculation.
- शुक्रावरोध रक्ताने दिसा देखील निष्क्रमण होणे .
- वृष्ण व मैद् प्रदक्षी वेपना होताने
- धूर आल्याप्रमाणे त्रास होणे .

Examiner Signature :
With Date

Total No. of
Answer Books

Q.10:

1) शुक्र धातु :

- द्रव, शुक्र, श्लिग्घा, शुक्ल, शीत, कटु स्वरूपाचे. मधुर रस.
- स्वरूप :-
- पुरुषाच्या शिश्नामधून बाहेर पडलेल्या शुक्रधातु म्हणतात.
- शुक्रधातु स्फटिकप्रमाणे शुभ असत.
- श्लिग्घा गुणात्मक आहे. स्त्रीय स्वरूपाचे असते.
- योनीमार्गामध्ये स्त्रीविजासह शुक्राचा संयोग झाल्यास गर्भाची उत्पत्ती होते.
- आयुर्वेदीय साहित्यानुसार पुरुषाच्या सर्व शरीरामध्ये शुक्रधराकालच्या स्वरूपात उपस्थित असतो. अशा पुरुषाच्या शरीरामधील पुनरुत्पादनासाठी आवश्यक असलेल्या शुक्र धातु कटु माता मोहती देत झाले.

→ शुक्रधातुचे पांचभौतिक संधारण -

शुक्रं च आयुम् ।

शुक्रधातु मध्ये जलामदाश्रुताचे आधिक्य आहे. तसेच शिश्नामधून उत्सर्जित झाले शुक्रधातु डोळ्यांना सधन पिसत.

जल महाभूताचे भायवयने ते सौम्य झाडे.

शुक्रधातूची कार्ये : / कर्मे :-

गर्भोत्पाद :- श्रेष्ठ कर्म शुक्रस्य)

पुनरुत्पादन करून गर्भाची निर्मिती करणे हे शुक्रधातूचे महत्त्वाचे कार्य आहे.

॥ शुक्र शोणितसजीवसंयोगे तु खलु कुक्षिगते गर्भो यज्ञः ॥

शुक्रधातूचा शोणितबरोबर संयोग होऊन गर्भाची उत्पत्ती होते.

धर्म, अविद्वल, अकिर्षण, बल, दृष्टी व गर्भोत्पादन ही कार्ये आहेत.

शुक्रधातूचे प्रमाण :

अघांजली : शुक्रस्य ॥ यथाशा ६/ २५.

अर्ध अंजली प्रमाण.

शुक्रधातूची वृद्धी :-

शारीरिक व मानसिक स्तरावर शुक्र वृद्धीची लक्षणे दिसतात.

→ ॥ आतिरन्त्रीकमतां वृद्धं शुक्रं शुक्रश्मरीमपि ॥ अ. ह. सु

॥/१२

① संभोगेच्छा वाढणे

② शुक्रवद स्रोताच्या अवयवांमध्ये विशेषकरून पुष्पाणाच्या पृथ्वीय भागांमध्ये

शुक्राश्मरी (Seminal Calculi) होणे. वृद्धीचे लक्षणे.

शुक्र क्षयाची लक्षणे

शुक्रधातूच्या स्निग्ध, बल, शीत, पिच्छिल द्रव यापैकी एक किंवा त्यापेक्षा जास्त गुणांच्या क्षय झाल्यास शुक्र क्षयाची लक्षणे दिसतात.

→ शुक्रे चिरात प्रविच्येत शुक्रं शोणितमेव वा ।
तोयोऽत्यर्थं पुषणयोमेद्रं धूमायतीव च ।

॥/२०

शुक्रनिष्क्रमणाचा वेळ लागणे (delayed ejaculation) शुक्रबरोबर रक्ताचे निष्क्रमण होणे (hemospemia) पुषण व मेद्रप्रदेशी वेदना व धूर झाल्याप्रमाणे होणे हे शुक्र क्षयाची लक्षणे आहे.

SAQ :-

शुद्धी शुक्र लक्षणे -

स्फटीकमं द्रवं स्निग्धं मधुरं मधुगंधि च ।
शुक्रभिच्छानि केचित्तु तैलक्षौद्रनिभं तथा ।

सुशा २/११.

शुक्रधातू स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र असून द्रव व स्निग्ध गुणात्मक आहे.
 शुक्रधातूचा रस मधुर असून त्याचा मद्यप्रमाणे वास
 येतो. तसेच शुक्र धातूक लुपाप्रमाणे किंवा तिकाप्रमाणे फिरते.

शुक्रधातूचे जेव्हा पुरुषशरीराबाहेर उत्सर्जन होते तेव्हा
 शुक्रालेच उत्सर्जन झालेल्या म्हणजेच freshly voided
 Semen चा रंग पांढरा असतो व त्यानंतर
 5 ते 15 मिनिटांनंतर स्वरुपाप्रमाणे रंग बदलतो.

चस्कानुसार -

कफदोषशी आमयाश्रयी संबंध असल्यामुळे शुक्रधातूच्या
 गुणांचे कफदोषाच्या गुणांशी साधर्म्य असते. शुक्रधातू
 स्निग्ध, घन, पिरिचित गुणात्मक असून मधुर
 रसात्मक आहे. पांढरें शुभ्र वर्णाचे असते व
 शुक्र पुरुषाच्या शरीरस्थानाबाहेर पडताना कोणत्याही
 स्वरुपापा दाह होत नाही म्हणून शुद्ध आविधाही
 असते.

ANSWER BOOKS

ii) → 5A9
शुक्रधातुचा शिखामधून बाहेर पडलेल्या शुक्रधातुचा रंगाचे व
वासाचे वर्णन.

* :-
स्फटिकाभं प्रवं, स्निग्धं मधुरं मधुगंधि च।
शुक्रमिच्छंति, केचित्तु तैलक्षोप्रनिभं तथा।

- शुक्रधातु स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र असून प्रव व स्निग्ध गुणात्मक
आहे.

- शुक्रधातुचा रस मधुर असून त्याला मधाप्रमाणे वास येतो. तसेच
शुक्र पातळ नुपाप्रमाणे किंवा तीक्ष्णतेलाप्रमाणे पिसते.

- शुक्रधातुचे जेष्ठ पुरुषशिशुबाहेर उत्सर्जन होते तेव्हा नुकतेच
उत्सर्जित झालेल्या मूत्रजेच रंगा पांढरा असतो व त्यानंतर
सुमारे १ ते ११ मिनिटांनंतर त्याच्या स्वरूपामध्ये रंगामध्ये
बदल होतो.

i) → शुण व स्वरुप

- शुणवाच्या शिस्वामधून बाहेर पडलेल्या शुधानुला शुक्र धानु असले म्हणतात.

- शुक्रधानु स्फटिकाप्रमाणे शुक्र असून त्व व लिघ गुणात्मक आहे.

- शुक्रधानुचा रस मधुर आहे.

शुक्र शरीराबाहेर पडलेल्या शुक्राचे पुढे ११ मिनिटांतच बदललेले स्वरुप

१. शरीराबाहेर उत्सर्जित झाल्यानंतर सांद्र (पातळ) शुक्राचे संपातक त्व शुक्रधानुमध्ये होते.

२. स्फटिकाप्रमाणे शुक्र असणारे शुक्र नंतर पातळ वुपाप्रमाणे किंवा पातळ तेजासमाणे दिसते.

कर्म :-

१. शुक्र गर्भात्पादश्च धानुनां श्रेष्ठ कर्म कृमात स्मृतम् ।
पुनरुत्पादन करून गर्भाची निर्मिती करणे हे शुक्रधानुचे महत्वाचे कार्य आहे.

शुक्रधानुचा शोणितारोवर संयोग झाल्यामुळे स्त्रीविषयाचे जलन होऊन त्यापासून गर्भाची उत्पत्ती होते.

- धैर्य, स्त्रीवद्दल आकर्षण, बल, धैर्य व गर्भात्पादन ही शुक्रधानुची कार्ये आहे.

धैर्य - शुक्रधानुमुळे पुरुषांच्या स्वभाव, धारणी, धैर्यवान व न धावणारा असणे असतो.

प्रीति - जला जला शुक्रधातु शरीरवर व्यक्त होतो स्त्रीवर्तन
आकर्षण निर्माण होतो.

देहबल - वयाच्या १६ वर्षांनंतर पुरुषाची उंची, वजन
व बल वाढते.

दृष्टि - स्त्री-पुरुष संयोगाच्या वेळेस स्त्रीच्या योनीमध्ये शुक्रविस्मर्जन
आल्यानंतर मिळणारा आनंद.

प्रमाण :- ~~स्त्री~~ अर्ध अंजली (१/२ अंजली) असते.

पांचभौतिक संघटन :- शुक्रधातुमध्ये जल महाभूताचे अधिपत्य
आहे.
त्यामध्ये पृथ्वी महाभूताचे देवीन अधिपत्य
आहे.

वृद्धी :- अतिस्त्रीकामता वृद्ध शुक्र शुक्राश्मरीमपि ।

- संभोगेच्छा वाढणे
- शुक्रवहस्त्रोतसाच्या अवयवांमध्ये विशेषकरून वृषणाच्या
तळाव्या भागामध्ये शुक्राश्मरी (Seminal cysts) होणे
- संभोगेच्छा वाढणे.

क्षय :- शुक्रेच्छिका प्रसिद्धेन शुक्रं रोगितमेव वा ।
तोयोऽत्यथ वृषणयोमेद्रं धूमायत्नैव च ॥

- शुक्रनिष्क्रमणाला वेळ लागणे.
- शुक्रासोवत रक्ताचे निष्क्रमण होणे.
- शुक्रधातुच्या फ्रूट पिच्छिल गुणाचा क्षय झाल्यामुळे
शुक्रधातुच्या मेदराक्षयन घडनाला वेळ लागणे.

Total No. of
 Answer Books

(ii)

SAQ

1 →

शुक्रधातुचा स्वरूपाने वानि ॥५॥

स्फटिकांशं स्वस्निग्धं मधुरं मीधुगंधि च।
 शुक्रमिच्छंति मूत्रे चित्तु तैलसौ प्रनिभं स तथा।

- शुक्रधातुचे स्फटिकांशामणे शुभ्र असून प्रव व स्निग्ध गुणात्मक

शुक्रधातुचा स्वस्निग्ध असून त्याला मधुगंधामणे वानि येतो.

तसेच शुक्र पातळ गुणामणे किंवा तैलतेलाप्रमाणे विसते

शुक्रधातुचे तैला तुरळकरीराबाहेर उत्सर्गित होणे तैला

तुळतेच सुसर्गित झालेल्या मज्जेच रंग पावला असतो व

त्यानेच शुभ्रतेच तैला मिश्रिततेच त्याच्या स्वरूपामध्ये व

वंगामध्ये वानि होतो.

(निष्कर्ष)

शुक्रधातुचे स्फटिकांशामणे शुभ्र असून प्रव व स्निग्ध गुणात्मक
 शुक्रधातुचा स्वस्निग्ध असून त्याला मधुगंधामणे वानि येतो.
 तसेच शुक्र पातळ गुणामणे किंवा तैलतेलाप्रमाणे विसते
 शुक्रधातुचे तैला तुरळकरीराबाहेर उत्सर्गित होणे तैला
 तुळतेच सुसर्गित झालेल्या मज्जेच रंग पावला असतो व
 त्यानेच शुभ्रतेच तैला मिश्रिततेच त्याच्या स्वरूपामध्ये व
 वंगामध्ये वानि होतो.

(i) LAW.

(i) → गुण व स्वरूप -

- पुरुषाच्या शिरनामधून बाहेर पडलेल्या धातुला शुक्र असे धातु असे म्हणतात.
- शुक्रधातु हे स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र, पीढरा अन्नाने तोंड मिळव घेण्यामधून आते.
- शुक्र धातुचा रस मधुर आहे.
- शुक्र धातु हा मधुर रसात्मक आहे.
- पुरुष शरीराबाहेर पडलेल्या शुक्राचे 5 ते 15 मिनिटांनंतर लवकलेले स्वरूप मिळवतो.
- शरीराबाहेर उत्सर्जित झाल्यानंतर सांस (viscous) शुक्राचे स्वरूपानंतर स्व शुक्रामध्येच होते.
- स्फटिकाप्रमाणे शुभ्र अन्नाचे शुक्र नंतर पातळ गुणाप्रमाणे स्फटिकाप्रमाणे तैलाप्रमाणे होतो.
- कर्म - शुक्राचे स्फटिकाप्रमाणेच कर्म मिळवतो.
- गर्भात्पादशुक्रधातुना श्रेष्ठं कर्मक्रमास्मृतम् ॥
- शुक्रधातु हे गर्भाची निर्मिती करण्यास मदत करते.
- शुक्रधातु हे पुरुषबीज व स्त्रीबीजाशी संयोग करून गर्भाची निर्मिती करते.
- घैर्ष, स्त्रीवदल आकर्षण, बल, दर्ष, गर्भात्पादन हे शुक्रधातुची कर्म आहेत.
- घैर्ष म्हणजेच शुक्रधातुमधे मनुष्याचा स्वभाव धाडसी, न घाबरणारा बनतो, प्रीती - जसे - जसे शुक्रधातु वाढतो शरीरामध्ये तसे - तसे स्त्रीवदल आकर्षण वाढते.
- वदल - शरीरात वाढ होते, मांसपेशीमध्ये वाढ होते, आवजात वदल होऊन आवजात जाड होतो असे शुक्रधातुमुळे वदल घडतात.

- पुरुषांची शुक्रधातुमुळे उंचीत वाढ होते.
- शरीरात बळक तापत होते
- एषी - पुरुष संयोगाच्या वेळेस स्त्रीच्या योनीमध्ये शुक्रविसर्जन झाल्यानंतर भिळणारा आनंद.

- प्रमाण - अर्धाजिती

- पांचभौतिक संघटन -

शुक्रधातुमध्ये जलं महाभूताचे आधिक्य आहे.

- व त्याचबरोबर पृथ्वी महाभूताचे देखील आधिक्य आहे.

- वृद्धि -

अतिस्त्रीकमतां वृद्धं शुक्रं शुक्राश्मरी मपि ;

- संभोगोच्छा वाढवीणे म्हणजेच sexnal desire वाढवीणे.
- शुक्रवद कोणत्याही अवयवांमध्ये प्ररोधकरण वृषणाच्या एकाद्या भागातमध्ये शुक्राश्मरी म्हणजेच seminal calculi होते. हे शुक्रधातुची दृष्टीने लक्षणे आहेत.

- क्षय -

शुक्रे चिरान् प्रसिन्धेन शुक्रं शीजितमेव वा ।
तो दोऽन्यथी वृषणयोर्मैद्म धूमायतीव च ॥

- शुक्रनिष्क्रमणात वेळ लागणे, म्हणजेच Delayed ejaculation.
- शुक्रावरोधर रमताचे देखील निष्क्रमण होणे.
- वृषण व मेद्म प्रदेशी वेदना होणे.
- धूर आल्याप्रमाणे त्रास होणे.

DR. G. D. POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOSPITAL, KHARGHAR
DEPARTMENT - SWASTHAVRITTA AND YOGA
INTERNAL ASSESSMENT (2022-23)

Sr. No.	Name	1st Term				2nd Term					
		1st Term End (Th)	Class teacher Observation	Final Score	Remark	2nd Term End (Th)	2nd Term end (Pra)	Class teacher Observation	Final Score	Remark	Progress
1	ADHIKARI VISHAKHA MILIND	46	6	Between 51% to 69%	Average learner	39	54	6	Below 50 %	Slow learner	
2	AKOLE RUCHI MOHAN	56	8	Between 51% to 69%	Average learner	46	54	8	Between 51% to 69%	Average learner	
3	ANERAO PRACHI SUNIL	52	7	Between 51% to 69%	Average learner	65	61	7	Above 70%	Advanced learner	
4	ARSUL VAISHNAVI RAJESH	55	5	Between 51% to 69%	Average learner	50	56	5	Between 51% to 69%	Average learner	
5	ASOLE VAISHNAVI SHESHERAO	46	6	Between 51% to 69%	Average learner	41	63	6	Below 50 %	Slow learner	
6	BADE ABHISHEK RAVIKIRAN	50	8	Between 51% to 69%	Average learner	17	46	8	Below 50 %	Slow learner	
7	BAGERIYA SALONI PRATAP Singh	52.5	7	Between 51% to 69%	Average learner	52	63	7	Between 51% to 69%	Average learner	
8	BAGUL PIYUSHA DIPAK	53.5	7	Between 51% to 69%	Average learner	50	59	7	Between 51% to 69%	Average learner	
9	BAJAD AJINKYA UDDHAV	29.5	8	Below 50 %	Slow learner	36	45	8	Below 50 %	Slow learner	
10	BANGAR VAISHNAVI ANIL	60	6	Between 51% to 69%	Average learner	50	62	6	Between 51% to 69%	Average learner	
11	BAWISKAR HARSHADA SANJAY	39	8	Below 50 %	Slow learner	60	64	8	Between 51% to 69%	Average learner	

M. Rajan
HEAD OF THE DEPARTMENT
DEPT. OF SWASTHAVRITTA AND YOGA
YERALA AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE,
KHARGHAR, SEC. NO. 4, NAVI MUMBAI

Sanjeev Yadav
Dr. SANJEEV YADAV
PRINCIPAL
Dr. G. D. POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOSPITAL
Institutional Area Sector - 4,
Kharghar, Navi Mumbai - 410 210.

DR. G. D. POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOSPITAL, KHARGHAR
DEPARTMENT - SWASTHAVRITTA AND YOGA
INTERNAL ASSESSMENT (2022-23)

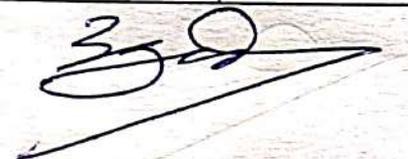
Sr. No.	Name	1st Term				2nd Term					
		1st Term End (Th)	Class teacher Observation	Final Score	Remark	2nd Term End (Th)	2nd Term end (Pra)	Class teacher Observation	Final Score	Remark	Progress
1	ADHIKARI VISHAKHA MILIND	46	6	Between 51% to 69%	Average learner	39	54	6	Below 50 %	Slow learner	
2	AKOLE RUCHI MOHAN	56	8	Between 51% to 69%	Average learner	46	54	8	Between 51% to 69%	Average learner	
3	ANERAO PRACHI SUNIL	52	7	Between 51% to 69%	Average learner	65	61	7	Above 70%	Advanced learner	
4	ARSUL VAISHNAVI RAJESH	55	5	Between 51% to 69%	Average learner	50	56	5	Between 51% to 69%	Average learner	
5	ASOLE VAISHNAVI SHESHERAO	46	6	Between 51% to 69%	Average learner	41	63	6	Below 50 %	Slow learner	
6	BADE ABHISHEK RAVIKIRAN	50	8	Between 51% to 69%	Average learner	17	46	8	Below 50 %	Slow learner	
7	BAGERIYA SALONI PRATAPSINGH	52.5	7	Between 51% to 69%	Average learner	52	63	7	Between 51% to 69%	Average learner	
8	BAGUL PIYUSHA DIPAK	53.5	7	Between 51% to 69%	Average learner	50	59	7	Between 51% to 69%	Average learner	
9	BAJAD AJINKYA UDDHAV	29.5	8	Below 50 %	Slow learner	36	45	8	Below 50 %	Slow learner	
10	BANGAR VAISHNAVI ANIL	60	6	Between 51% to 69%	Average learner	50	62	6	Between 51% to 69%	Average learner	
11	BAWISKAR HARSHADA SANJAY	39	8	Below 50 %	Slow learner	60	64	8	Between 51% to 69%	Average learner	

AB Jain
HEAD OF THE DEPARTMENT
DEPT. OF SWASTHAVRITTA AND YOGA
YERALA AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE,
KHARGHAR, SEC. NO. 4, NAVI MUMBAI

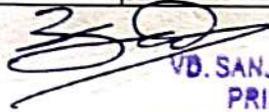
Sanjeev Yadav
DR. SANJEEV YADAV
PRINCIPAL
Dr. G. D. POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOSPITAL
Institutional Area Sector - 4,
Kharghar, Navi Mumbai - 410 210.

12	BHAISARE SHRAVIKA SANJAY	49.5	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	52	58	6	Between 51% to 69%	Avarage learner
13	BHOIR KRUTIKA HARIBHAU	64	8	Above 70%	Advanced learner	54	55	8	Between 51% to 69%	Avarage learner
14	BHORE OMKAR TANAJI	31.5	6	Below 50 %	Slow learner	18	46	6	Below 50 %	Slow learner
15	BHUTALE SNEHA SHIVKUMAR	48	8	Between 51% to 69%	Avarage learner	40	51	8	Below 50 %	Slow learner
16	BIDWE ASHISH DIGAMBAR	46	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	43	57	6	Below 50 %	Slow learner
17	CHAUDHARI SNEHAL SUNIL	50	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	43	52	6	Below 50 %	Slow learner
18	CHAUDHARY RABIYA ABRAR HUSAIN	52	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	48	57	6	Between 51% to 69%	Avarage learner
19	CHAVAN DINESH MAHADEV	36	8	Below 50 %	Slow learner	10	50	8	Below 50 %	Slow learner
20	CHOUDHARY MAHENDRA NEMICHAND	41.5	6	Below 50 %	Slow learner	35	62	6	Below 50 %	Slow learner
21	DALVI GAYATRI VINOD	56	8	Between 51% to 69%	Avarage learner	46	62	8	Between 51% to 69%	Avarage learner
22	DARDE SUYOG SURESH	67	7	Above 70%	Advanced learner	61	64	7	Between 51% to 69%	Avarage learner
23	DONE SUSHMA MAHADEV	41.5	6	Below 50 %	Slow learner	35	50	6	Below 50 %	Slow learner
24	FUNDE VIDYA RAJU	57	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	44.5	53	7	Below 50 %	Slow learner
25	GAVALI SAPANA BALASAHEB	55.5	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	45.5	54	6	Between 51% to 69%	Avarage learner
26	GHADAGE PRATHAMESH KAKASAHEB	25	5	Below 50 %	Slow learner	7	48	5	Below 50 %	Slow learner
27	GODSE ANKITA AVINASH	59.5	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	61	55	6	Between 51% to 69%	Avarage learner

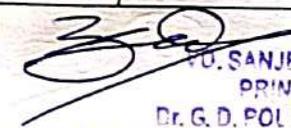
ABajani

44	JETHANI MUSKAN MOHAN	46.5	6	Between 51% to 69%	Average learner	45.5	62	6	Between 51% to 69%	Average learner
45	JOSHI SAUMITRA ABHIJIT	64	6	Above 70%	Advanced learner	54	63	6	Between 51% to 69%	Average learner
46	JOSHI SHAILY RAKESH	50	8	Between 51% to 69%	Average learner	47	59	8	Between 51% to 69%	Average learner
47	KADAM ISHVARI APPARAO	46	6	Between 51% to 69%	Average learner	51	58	6	Between 51% to 69%	Average learner
48	KADWE NEHA RATNAKAR	52	7	Between 51% to 69%	Average learner	48	54	7	Between 51% to 69%	Average learner
49	KALE PADMSINH BALASAHEB	48.5	6	Between 51% to 69%	Average learner	57	53	6	Between 51% to 69%	Average learner
50	KAPADIA MUSKAN SAMEER	45.5	7	Between 51% to 69%	Average learner	48	51	7	Between 51% to 69%	Average learner
51	KARHADE YATIRAJ VIJAY	67.5	6	Above 70%	Advanced learner	68	58	6	Above 70%	Advanced learner
52	KENGAR KRUTURAJ PANDURANG	55.5	8	Between 51% to 69%	Average learner	54	56	8	Between 51% to 69%	Average learner
53	KESARI AYUSHI LALJI	46	6	Between 51% to 69%	Average learner	41	49	6	Below 50 %	Slow learner
54	KSHIRSAGAR RUTUJA SUNIL	68	7	Above 70%	Advanced learner	68	60	7	Above 70%	Advanced learner
55	LASSI SIMRAN KHEMCHAND	66	6	Above 70%	Advanced learner	59	60	6	Between 51% to 69%	Average learner
56	MADIWALAR KOMAL RAMESH	54.5	8	Between 51% to 69%	Average learner	49	52	8	Between 51% to 69%	Average learner
57	MANDAVE GAARGEE PRADEEP	49	6	Between 51% to 69%	Average learner	45.5	57	6	Between 51% to 69%	Average learner
58	MANJAREKAR SUPRABHA BHAVAN	68	7	Above 70%	Advanced learner	68	62	7	Above 70%	Advanced learner
59	MARATHE SARVESH SANJAY	60.5	6	Between 51% to 69%	Average learner	47	57	6	Between 51% to 69%	Average learner

V.D. SANJEEV YADAV
PRINCIPAL
Dr. G. D. POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOSPITAL
Institutional Area Sector - 4

60	MOKALKAR SHIVANI RAJIVKUMAR	61.5	8	Between 51% to 69%	Avarage learner	57	59	8	Between 51% to 69%	Avarage learner	
61	MORE KUNAL SANJAY	64	6	Above 70%	Advanced learner	46	56	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	
62	MORE NIKHIL GAJANAN	45.5	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	23	52	7	Below 50 %	Slow learner	
63	MUKANE SAILEE SADASHIV	49.5	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	39.5	56	6	Below 50 %	Slow learner	
64	NIKAM SAMIKSHA PRADIP	53	8	Between 51% to 69%	Avarage learner	45.5	62	8	Between 51% to 69%	Avarage learner	
65	PAHARIYA SIDDHIKA AJAY	61	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	39.5	62	6	Below 50 %	Slow learner	
66	PANDAGALE SUJEET PANDURANG	45.5	6			31	60	6	Below 50 %	Slow learner	
67	PANTHAGANI MANISHA SATYANARAYANA	58	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	59	58	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	
68	PARATKAR ARPITA YADUNATH	54	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	56	58	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	
69	PATIL BHAGYSHRI ARUNKUMAR	66.5	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	61	65	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	
70	PATIL PUSHKAR CHUNILAL	51	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	45.5	51	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	
71	PATIL ROHIT ASHOK	38	7	Below 50 %	Slow learner	45.5	53	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	
72	PAWAR SANGHARSH PARMESHWAR	16	5	Below 50 %	Slow learner	13.5	48	5	Below 50 %	Slow learner	
73	PAWAR SHRADDHA BABURAO	49	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	45.5	59	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	
74	RAMPURE PRITAM SUBHASHRAO	51	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	37.5	57	6	Below 50 %	Slow learner	
75	RAMTEKE SAKSHI DNYANESHWAR	43	7	Below 50 %	Slow learner	52	50	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	

 DR. SANJEEV YADAV
 PRINCIPAL
 Dr. G. D. POL FOUNDATION
 Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOSPITAL
 Institutional Area Sector - 4,
 Kharghar, Navi Mumbai - 410 210..

76	RASKAR TANAYA RAMDAS	47	6	Between 51% to 69%	Average learner	59.5	54	6	Between 51% to 69%	Average learner
77	RATHOD LAKHAN RAMESH	49	6	Between 51% to 69%	Average learner	46	50	6	Between 51% to 69%	Average learner
78	RATHOD OMKAR SUBHASH	62	6	Between 51% to 69%	Average learner	63	62	6	Above 70%	Advanced learner
79	RAUT SALONI SAGAR	62	6	Between 51% to 69%	Average learner	66	62	6	Above 70%	Advanced learner
80	RUKE ANUSHKA AJIT	66	6	Above 70%	Advanced learner	56.5	58	6	Between 51% to 69%	Average learner
81	SAPKAL SHRUNAL SHIVAJI	54	7	Between 51% to 69%	Average learner	51.5	66	7	Between 51% to 69%	Average learner
82	SARAK SHIVPRASAD RAMESH	51	6	Between 51% to 69%	Average learner	46	53	6	Between 51% to 69%	Average learner
83	SATAM JANHAVI SUNIL	52.5	7	Between 51% to 69%	Average learner	62	65	7	Between 51% to 69%	Average learner
84	SATPUTE SHRADDHA DNYANESHWAR	46	8	Between 51% to 69%	Average learner	45.5	56	8	Between 51% to 69%	Average learner
85	SHAIKH ABDULLAH MOHD MEHMOOD	54	7	Between 51% to 69%	Average learner	32	55	7	Below 50 %	Slow learner
86	SHAIKH AISHA IRFAN	50	8	Between 51% to 69%	Average learner	53	59	8	Between 51% to 69%	Average learner
87	SHAIKH QUBA MASIHUDDIN	60	7	Between 51% to 69%	Average learner	58	51	7	Between 51% to 69%	Average learner
88	SHANKAD DIKSHA MALLIKARJUN	51	7	Between 51% to 69%	Average learner	51	52	7	Between 51% to 69%	Average learner
89	SHUKLA SWETA JITENDRA PRASAD	46	6	Between 51% to 69%	Average learner	37	55	6	Below 50 %	Slow learner
90	SIDDIQUI REHNUMA FAKHRE ALAM	59	7	Between 51% to 69%	Average learner	62	61	7	Between 51% to 69%	Average learner
91	TATHE POOJA SHRIRAM	58	6	Between 51% to 69%	Average learner	50	59	6	Between 51% to 69%	Average learner

V.B. SANJEEV YADAV
PRINCIPAL

Dr. G. D. POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND
Institutional Area Sector - 4,
Kharghar, Navi Mumbai - 410 211

76	RASKAR TANAYA RAMDAS	47	6	Between 51% to 69%	Average learner	59.5	54	6	Between 51% to 69%	Average learner
77	RATHOD LAKHAN RAMESH	49	6	Between 51% to 69%	Average learner	46	50	6	Between 51% to 69%	Average learner
78	RATHOD OMKAR SUBHASH	62	6	Between 51% to 69%	Average learner	63	62	6	Above 70%	Advanced learner
79	RAUT SALONI SAGAR	62	6	Between 51% to 69%	Average learner	66	62	6	Above 70%	Advanced learner
80	RUKE ANUSHKA AJIT	66	6	Above 70%	Advanced learner	56.5	58	6	Between 51% to 69%	Average learner
81	SAPKAL SHRUNAL SHIVAJI	54	7	Between 51% to 69%	Average learner	51.5	66	7	Between 51% to 69%	Average learner
82	SARAK SHIVPRASAD RAMESH	51	6	Between 51% to 69%	Average learner	46	53	6	Between 51% to 69%	Average learner
83	SATAM JANHAVI SUNIL	52.5	7	Between 51% to 69%	Average learner	62	65	7	Between 51% to 69%	Average learner
84	SATPUTE SHRADDHA DNYANESHWAR	46	8	Between 51% to 69%	Average learner	45.5	56	8	Between 51% to 69%	Average learner
85	SHAIKH ABDULLAH MOHD MEHMOOD	54	7	Between 51% to 69%	Average learner	32	55	7	Below 50 %	Slow learner
86	SHAIKH AISHA IRFAN	50	8	Between 51% to 69%	Average learner	53	59	8	Between 51% to 69%	Average learner
87	SHAIKH QUBA MASIHUDDIN	60	7	Between 51% to 69%	Average learner	58	51	7	Between 51% to 69%	Average learner
88	SHANKAD DIKSHA MALLIKARJUN	51	7	Between 51% to 69%	Average learner	51	52	7	Between 51% to 69%	Average learner
89	SHUKLA SWETA JITENDRA PRASAD	46	6	Between 51% to 69%	Average learner	37	55	6	Below 50 %	Slow learner
90	SIDDIQUI REHNUMA FAKHRE ALAM	59	7	Between 51% to 69%	Average learner	62	61	7	Between 51% to 69%	Average learner
91	TATHE POOJA SHRIRAM	58	6	Between 51% to 69%	Average learner	50	59	6	Between 51% to 69%	Average learner

V.B. SANJEEV YADAV
PRINCIPAL

Dr. G. D. POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOS
Institutional Area Sector - 4,
Kharghar, Navi Mumbai - 410 210

92	TIWARI ABHISHEK BHEEMKUMAR	51	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	31	57	6	Below 50 %	Slow learner
93	TIWARI CHHAYA AMIT	57	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	61	62	7	Between 51% to 69%	Avarage learner
94	VANAVE ANIKET LALASO	53	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	50	58	6	Between 51% to 69%	Avarage learner
95	VARMA PALAK RAMRAKSHA	61	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	57	56	7	Between 51% to 69%	Avarage learner
96	VARPE SAMIKSHA RAJEDNRA	68	6	Above 70%	Advanced learner	41	62	6	Below 50 %	Slow learner
97	VASAIWALA TAHER EDRIS	49	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	45.5	53	6	Between 51% to 69%	Avarage learner
98	VIDHATE TRUPTI SATISH	50	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	38	55	6	Below 50 %	Slow learner
99	WAGH SUPRIYA SANJAY	53	6	Between 51% to 69%	Avarage learner	46	62	6	Between 51% to 69%	Avarage learner
100	WANKHEDE AKANKSHA KANHAIYALAL	48	7	Between 51% to 69%	Avarage learner	53.5	62	7	Between 51% to 69%	Avarage learner
									HOD	

Mojan
HEAD OF THE DEPARTMENT
DEPT. OF SURGERY
YERALA AYURVEDIC & HOSPITAL COLLEGE,
KHARGHAR, SEC. NO. 4, NAVI MUMBAI

Sanjeev Yadav
VD. SANJEEV YADAV
PRINCIPAL
Dr. G. D. POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOSPITAL
Institutional Area Sector - 4,
Kharghar, Navi Mumbai - 410 210.

DR. G. D. POL
Y. M. T. AYURVEDIC MEDICAL
 Institutional Area, Sector - 4,
ATTENDANCE

Dept. Name : Swasthavrutta & Yoga

Roll No.	Name of student	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Ajinkya Bajad															
2	Harshada Bavishar															
3	Omkar Bhore															
4	Dinesh chawan															
5	Molunetro Chaudhari															
6	Prathamesh Ghodaye															
7	Rohit Patil															
8	Sanghatesha Pawar															
9	Sakshi Ramtete															

FOUNDATION'S
COLLEGE & HOSPITAL
 Kharghar, Navi Mumbai - 410 210.
REGISTER

Month : April Year : 2022

	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	Total Days Present	Total Days Absent	Total Days Leave	Total Days Sick
P																				
P																				
P																				
P																				
P																				
P																				
P																				
P																				

Lecturer National Health Mission
 Dr. Minel Patil

Mojin
HEAD OF THE DEPARTMENT
 DEPT. OF SWASTHAVRUTTA AND YOGA
 Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE
 KHARGHAR, SEC. NO. 4, NAVI MUMBAI

[Signature]
 VD. SANJEEV TADAV
 PRINCIPAL
 DR. G. D. POL FOUNDATION
 Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE AND HOSPITAL
 Institutional Area Sector - 4,
 Kharghar, Navi Mumbai - 410 210..

DR.G.D.POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE & HOSPITAL KHARGHAR
MCQ Practice

STUDENT NAME - XXXXXXXXXX
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थस्य, आतुरस्य ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थस्य ड) यापैकी सर्व
2. समदोषः समाग्निश्च सम....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मन्द्रीय मनाः... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थब) बल, स्वस्थक) धातु, स्वस्थड) धातु अस्वस्थ
3. WHO नुसार स्वस्थ म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical ब) Mental, Spiritual क) Social ड) यापैकी सर्व
4. तत्रादौ दंतपवनं आंगुलमायतम् ।
अ) एकादशब) द्वादशक) दशड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाइयहरं सुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडुषब) स्नेहकवलक) अ व ब ड) जिह्वानिलखन
6. आणुतैल नस्य चरकाचार्याच्यामतानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्ब) शरदक) वसंतड) यापैकी सर्व
7. बलार्ध व्यायामाचे लक्षण कोणते ?
अ)मुख शुष्कताब) हस्तपादादि संधित स्वेद येणेक) यापैकी नाहीड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात अत्यंत थंड पाण्याने स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात ब) पित्त क) कफ ड)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेणे कशास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्रय ब) अन्नज हानि क) गर्भ विकृती ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषात्रांनाम् रात्रौ जागरणं.....॥ (सु. शा. ४)
अ) अहितम् ब) सुखकरम् क) बल्यम् ड) हितम्

DR.G.D.POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE & HOSPITAL KHARGHAR
MCO Practice

STUDENT NAME - M
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थस्य, आतुरस्य ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थस्य ड) यापैकी सर्व
2. समदोषः समाग्निश्च सम....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मन्द्रीय मनाः... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थब) बल, स्वस्थक) धातु, स्वस्थड) धातु अस्वस्थ
3. WHO नुसार स्वस्थ म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical ब) Mental, Spiritual क) Social (ड) यापैकी सर्व
4. तत्रादौ दंतपवनं आंगुलमायतम् ।
अ) एकादशबु) द्वादशक) दशड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाइयहरं सुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडुषब) स्नेहकवलक) अ व ब ड) जिह्वानिलेखन
6. आप्तैल नस्य चरकाचार्याच्यामतानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्ब) शरदक) वसंतड) यापैकी सर्व
7. बलार्ध व्यायामाचे लक्षण कोणते ?
अ)मुख शुष्कताब) हस्तपादादि संधित स्वेद येणेक) यापैकी नाहीड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात अत्यंत थंड पाण्याने स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात ब) पित्त क) कफ ड)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेणे कशास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्रय ब) अन्नज हानि क) गर्भ विकृती ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषातानाम् रात्रौ जागरणं.....॥ (सु. शा. ४)
अ) अहितम् ब) सुखकरम् क) बल्यम् ड) हितम्

STUDENT NAME - f [REDACTED]
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थ्यस्य, आतुरस्य ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थ्यस्य ड) यापैकी सर्व
2. समदोषः समाग्निश्च सम....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मैत्रीय मनाः... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थ्यब) बल, स्वस्थ्यक) धातु, स्वस्थ्यड) धातु अस्वस्थ्य
3. WHO नुसार स्वस्थ्य म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical ब) Mental, Spiritual क) Social ड) यापैकी सर्व
4. तत्रादौ दंतपवनं आंगुलमायतम् ।
अ) एकादशब) द्वादशक) दशड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाइयहरं सुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडुषब) स्नेहकवलक) अ व ब ड) जिव्हानिलेखन
6. आप्तुलै नस्य चरकाचार्याच्यामतानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्ब) शरदक) वसंतड) यापैकी सर्व
7. बलार्ध व्यायामाचे लक्षण कोणते ?
अ)मुख शुष्कताब) हस्तपादादि संधित स्वेद येणेक) यापैकी नाहीड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात अत्यंत थंड पाण्याने स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात ब) पित्त क) कफ ड)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेणे कशास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्र्य ब) अन्नज हानि क) गर्भ विकृती ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषार्तानाम् रात्रौ जागरणं.....॥ (सु. शा. ४)
अ) अहितम् ब) सुखकरम् क) बल्यम् ड) हितम्

DR.G.D.POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE & HOSPITAL KHARGHAR
MCO Practice

STUDENT NAME - XXXXXXXXXX
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थस्य, आतुरस्य ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थस्य ड) यापैकी सर्व
2. समदोषः समाग्निश्च सम....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मन्द्रीय मनाः... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थब) बल, स्वस्थक) धातु, स्वस्थड) धातु अस्वस्थ
3. WHO नुसार स्वस्थ म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical ब) Mental, Spiritual क) Social (ड) यापैकी सर्व
4. तत्रादौ दंतपवनं आंगुलमायतम् ।
अ) एकादशब) द्वादशक) दशड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाड्यहरं सुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडुषब) स्नेहकवलक) अ व ब ड) जिह्वानिलेखन
6. आणुतैल नस्य चरकाचार्याच्यामतानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्ब) शरदक) वसंतड) यापैकी सर्व
7. बलार्ध व्यायामाचे लक्षण कोणते ?
अ)मुख शुष्कताब) हस्तपादादि संधित स्वेद येणेक) यापैकी नाहीड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात अत्यंत थंड पाण्याने स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात ब) पित्त क) कफ ड)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेणे कशास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्र्य ब) अन्नज हानि क) गर्भ विकृती ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषार्तानाम् रात्रौ जागरणं.....।। (सु. शा. ४)
अ) अहितम् ब) सुखकरम् क) बल्यम् ड) हितम्

DR.G.D.POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE & HOSPITAL KHARGHAR
MCO Practice

STUDENT NAME -
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थस्य, आतुरस्य ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थस्य ड) यापैकी सर्व
2. समदोषः समाग्निश्च सम....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मन्मदीय मनाः... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थब) बल, स्वस्थक) धातु, स्वस्थड) धातु अस्वस्थ
3. WHO नुसार स्वस्थ म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical ब) Mental, Spiritual क) Social ड) यापैकी सर्व
4. तत्रादौ दंतपवनं आंगुलमायतम् ।
अ) एकादशब) द्वादशक) दशड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाड्यहरं सुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं.....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडुषब) स्नेहकवलक) अ व ब ड) जिव्हानिलेखन
6. आणुतैल नस्य चरकाचार्याच्यामतानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्ब) शरदक) वसंतड) यापैकी सर्व
7. बलार्ध व्यायामाचे लक्षण कोणते ?
अ)मुख शुष्कताब) हस्तपादादि संधित स्वेद येणेक) यापैकी नाहीड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात अत्यंत थंड पाण्याने स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात ब) पित्त क) कफ ड)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेणे कशास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्रय ब) अन्नज हानि क) गर्भ विकृती ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषातनाम् रात्रौ जागरणं.....॥ (सु. शा. ४)
अ) अहितम् ब) सुखकरम् क) बल्यम् ड) हितम्

DR.G.D.POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE & HOSPITAL KHARGHAR
MCQ Practice

STUDENT NAME - XXXXXXXXXX
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थस्य, आतुरस्य ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थस्य ड) यापैकी सर्व
2. समदोषः समाग्निश्च सम....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मैत्रीय मनाः... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थब) बल, स्वस्थक) धातु, स्वस्थड) धातु अस्वस्थ
3. WHO नुसार स्वस्थ म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical ब) Mental, Spiritual क) Social ड) यापैकी सर्व
4. तत्रादौ दंतपवनं आंगुलमायतम् ।
अ) एकादशब) द्वादशक) दशड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाड्यहरं मुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं.....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडुषब) स्नेहकवलक) अ व ब ड) जिव्हानिलेखन
6. आणुतैल नस्य चरकाचार्याच्यामतानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्ब) शरदक) वसंतड) यापैकी सर्व
7. बलार्थं व्यायामाचे लक्षण कोणते ?
अ)मुख शुष्कताब) हस्तपादादि संधित स्वेद येणेक) यापैकी नाहीड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात अत्यंत थंड पाण्याने स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात ब) पित्त क) कफ ड)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेणे कशास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्र्य ब) अन्नज हानि क) गर्भ विकृती ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषार्तानाम् रात्रौ जागरणं.....॥ (सु. शा. ४)
अ) अहितम् ब) सुखकरम् क) बल्यम् ड) हितम्

DR.G.D.POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE & HOSPITAL KHARGHAR
MCO Practice

STUDENT NAME -
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थस्य, आतुरस्य ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थस्य ड) यापैकी सर्व
2. समदोषः समाग्निश्च सम....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मैत्रीय मनाः... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थब) बल, स्वस्थक) धातु, स्वस्थड) धातु अस्वस्थ
3. WHO नुसार स्वस्थ म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical ब) Mental, Spiritual क) Social (ड) यापैकी सर्व
4. तत्रादौ दंतपवनं आंगुलमायतम् ।
अ) एकादशब) द्वादशक) दशड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाड्यहरं सुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडुषब) स्नेहकवलक) अ व ब ड) जिव्हानिर्लेखन
6. आणुतैल नस्य चरकाचार्याच्यामतानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्ब) शरदक) वसंतड) यापैकी सर्व
7. बलार्ध व्यायामाचे लक्षण कोणते ?
अ)मुख शुष्कताब) हस्तपादादि संधित स्वेद येणेक) यापैकी नाहीड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात अत्यंत थंड पाण्याने स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात ब) पित्त क) कफ ड)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेणे कशास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्र्य ब) अन्नज हानि क) गर्भ विकृती ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषातानाम् सन्तैः संपारणं.....॥ (सु. शा. ४)
अ) अहितम् ब) सुखकरम् क) बन्धयम् ड) हितम्

DR.G.D.POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE & HOSPITAL KHARGHAR
MCQ Practice

STUDENT NAME -
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थस्य, आतुरस्य (ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थस्य (द) यापैकी सर्व
2. समदोषः समाग्निश्च सम.....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मर्मैदीय मनाः... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थ(ब) बल, स्वस्थ(क) धातु, स्वस्थ(ड) धातु अस्वस्थ
3. WHO नुसार स्वस्थ म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical (ब) Mental, Spiritual (क) Social (ड) यापैकी सर्व
4. तत्रादौ दंतपवनं संयुक्तमायतम् ।
अ) एकादश(ब) द्वादश(क) त्रयोदश (ड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाइयहरं सुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडु(ब) स्नेहकवलक) (क) शरद (ड) जिह्वानिलेखन
6. आप्तुतैल नस्य चरकाचार्याणामुक्तानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्(ब) शरदक) शरद (ड) यापैकी सर्व
7. बलार्थं व्यायामाचे लक्षणं कोणते ?
अ)मुख शुष्कता(ब) हरस्युक्तानुसार संधित स्वेद येणे(क) यापैकी नाही(ड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात शरीराला कोणत्या स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात (ब) पित्त (क) कफ (ड) अ)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेतल्यास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्र्य (ब) अन्नानुसार (क) गर्भ विकृती (ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषातानामुक्तानुसार कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) अहितम् (ब) सुखकर्म (क) अहितम् (ड) अहितम्

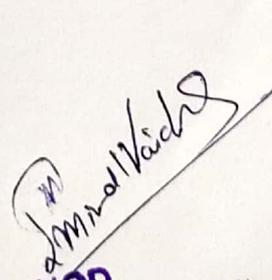
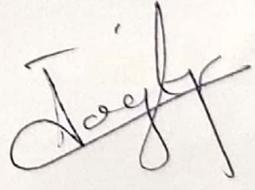
DR.G.D.POL FOUNDATION
Y.M.T. AYURVEDIC MEDICAL COLLEGE & HOSPITAL KHARGHAR
MCQ Practice

STUDENT NAME - XXXXXXXXXX
DATE - 21/05/2022

1. आयुर्वेदस्य प्रयोजनम्..... स्वास्थ्यरक्षणम्..... विकार प्रशमनं च ॥
अ) स्वस्थस्य, आतुरस्य ब) आतुरस्य, आतुरस्य
क) आतुरस्य, स्वस्थस्य ड) यापैकी सर्व ✓
2. समदोषः समाग्निश्च सम....मलक्रियाः।प्रसन्नान्मन्द्रीय मनाः.... इत्यभिधीयते ॥
अ) सारः स्वस्थब) बल, स्वस्थक) धातु, स्वस्थड) धातु अस्वस्थ
3. WHO नुसार स्वस्थ म्हणजे 'Health is a State of completewell-being and not merely the absence of disease or infirmity. --
अ) Physical ब) Mental, Spiritual क) Social ड) यापैकी सर्व ✓
4. तत्रादौ दंतपवनं आंगुलमायतम् ।
अ) एकादशब) द्वादशक) दशड) यापैकी सर्व
5. मुखवैरस्य दौर्गन्ध्य शोफजाइयहरं सुखम् । दन्त दार्यकरं रुच्यं.....धारणम् ॥
अ) स्नेहगंडुषब) स्नेहकवलक) अ व ब ड) जिह्वानिलेखन
6. आणुतैल नस्य चरकाचार्याच्यामतानुसार कोणत्या ऋतुत करावे ?
अ) प्रावृट्ब) शरदक) वसंतड) यापैकी सर्व
7. बलार्ध व्यायामाचे लक्षण कोणते ?
अ)मुख शुष्कताब) हस्तपादादि संधित स्वेद येणेक) यापैकी नाहीड)अ आणि ब
8. थंडीच्या दिवसात अत्यंत थंड पाण्याने स्नान केल्यास कोणत्या दोषाचा प्रकोप होतो ?
अ) वात ब) पित्त क) कफ ड)अवक
9. निषिद्धकाळात निद्रा घेणे कशास कारणीभूत ठरते? (भा.प्र.नुसार)
अ) दारिद्र्य ब) अन्नज हानि क) गर्भ विकृती ड) आयु हानि
10. कफमेदोविषातानाम् रात्रौ जागरणं.....॥ (सु. शा. ४)
अ) अहितम् ब) सुखकरम् क) बल्यम् ड) हितम्

Dr. G. D. Pol Foundation
Y. M. T. Ayurvedic Medical College-Kharghar- Navi-Mumbai.
Department: Kayachikitsa
Internal Exam Assessment Batch 2022-23
List of Slow Learner

1	VISHAKHA ADHIKARI
2	AKOLE RUCHI MOHAN
3	ARSUL VAISHNAVI RAJESH
4	ASOLE VAISHNAVI SHESHERAO
5	BADE ABHISHEK RAVIKIRAN
6	BAGERIYA SALONI PRATAP Singh
7	BHORE OMKAR TANAJI
8	BIDWE ASHISH DIGAMBAR
9	CHAVAN DINESH MAHADEV
10	CHOUHARY MAHENDRA NEMICHAND
11	JADHAO SHREYA RAMCHANDRA
12	JADHAV TANISHQ RAMESH
13	MANDAVE GAARGEE PRADEEP
14	PANDAGALE SUJEET PANDURANG
15	PATIL ROHIT ASHOK
16	RAMTEKE SAKSHI DNYANESHWAR
17	SAPKAL SHRUNAL SHIVAJI
18	TIWARI ABHISHEK BHEEMKUMAR
19	VARMA PALAK RAMRAKSHA
20	SUMIT PAWAR
21	HANSA DAMIWAL

HOD
Department of Kayachikitsa
Y. M. T. Ayurvedic Medical College & Hospital
Kharghar Navi Mumbai.

DR.G.D. POL FOUNDATION

YMT Ayurvedic Medical College And Hospital ,Kharghar

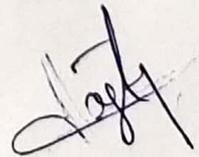
MID COURSE IMPROVEMENT ACTIVITY

Kayachikitsa Department

Date – 23/08/23

Mark - 30

1. Treatment for mutra vega dharana is ____pana?
A) Taila B) Both A and B C) Gritam D) Takra
2. Udarda is ____
A) Abdominal distension B) Visha C) Fluid in chest D) Erythema
3. Nidra is due to according to susruta –
A) Sleshma rajo prabhava C) Pitta tamo prabhava
B) Tamobhibhuta hridaya D) Satwa vata prabhava
4. Chakra taila is suggested for the following by susruta-
A) Ajagallika B) Vivruta C) Chipya D) Panasika
5. The most effective Vajeekarana Is-
A) Salmali B) The women whom he likes C) Ksheera D)Amalki
6. Kashyapa told that sphalita mootrtva is a sign of –
A) Inertility B) Jwara C) Madhu meha D) Kamala
7. In Amlapitta, the Katurasa of Pitta transforms into
A) Amla rasa B) Tiktarasa C) Lavanarasa D) Kashayarasa

8. Mandajvara, Mandagni, Kaph-pitta lakshanas, Kshina Bala and Atipandu are the signs of

- A) Yakritodara B) Jirnajvara C) Plihodara D) Panduroga

9. Sphik stanodaralambanam is the cardinal symptom of this disease –

- A) Jalodara B) Sthaulya C) Plihodara D) None of the above

10. Asmari is vyadhi –

- A) Ekadoshaja B) Tridoshaja C) Samsargaja D) Agantuja

11. The sannipataja mutra kricchra is

- A) Sukhasadhya B) Kricchra sadhya C) Sadhya D) Asadhya

12. The main Dushya in Kroshtuka Sirsha Vata is –

- A) Mamsa B) Pitta C) Rakta D) Vata

13. “Bahumutatra” is symptom of

- A) Aamaj jwara B) Aamvata C) Pravrudha Aamvata D) Both A & B

14. भुक्तेऽन्नेलभतेशानन्तिंजीर्णमात्रेप्रताम्यतत|| is the lakshana of which Vyadhi

- A) Shoola B) Dhatuksaya C) Amlapitta D) Atyagni

15. Rajyayakshma is symptom of

- A) Vataja gulma B) Kaphaja gulma C) Pittaja gulma
D) Sannipataja gulma

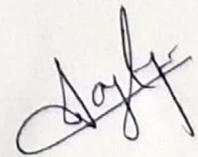
16. Oesophageal varicosity is found in -

- A) Cirrhosis of liver B) Jaundice C) Hepatitis D) Pancreatitis

17. Which is not the dushya of kushta

- A) Lasika B) Rakta C) Rasa D) Meda

18. Matasyashaklopam is the main feature of which kushta
A) Ekkushta B) Kitibha C) Charmakhya D) Pama
19. 'Kara Pada Daha' is the rupa of
A) Prameha B) Kushtha C) Raktapitta D) Medoroga
20. Ardita karana aakriti is the purvaroop of
A) Unmada B) Pakshaghata C) Apasmara D) All
21. Prakruti of jwara is
A) Sharira santaap B) Shareer & mann santaap C) Mann santaap
D) Ansaparshabhitaap
22. Treatment of shareergata Aam is
A) Langhana B) Pachana C) Both A & B D) Dhosavshechan
23. The disease classical haemophilia is caused by the deficiency of
A) Fibrinogen B) Factor 8 C) Factor 10 D) Factor 7
24. Nidanarthakara Roga of Shosha is
A) Kasa B) Pratishyaya Kasa Kshaya C) Jwara Raktapitta
D) Both b and c
25. In Udara roga, milk of which animal is used for virechana purpose so as to cure the Disease?
A) Ashwa Kshira B) Ushtra Kshira C) Mahisha Kshira
D) Hasti Kshira
26. In the coining of the term Kansaharitaki kansa denotes,
A) A person B) A Measurement C) A drug D) A Metal

DR.G.D. POL FOUNDATION

YMT Ayurvedic Medical College And Hospital ,Kharghar

MID COURSE IMPROVEMENT ACTIVITY

Kayachikitsa Department

Date – 23/08/23

Mark - 30

1. Treatment for mutra vega dharana is ___pana?

- A) Taila B) Both A and B C) Gritam D) Takra

2. Udarda is _____

- A) Abdominal distension B) Visha C) Fluid in chest D) Erythema

3. Nidra is due to according to susruta –

- A) Sleshma rajo prabhava C) Pitta tamo prabhava
B) Tamobhibhuta hridaya D) Satwa vata prabhava

4. Chakra taila is suggested for the following by susruta-

- A) Ajagallika B) Vivruta C) Chipya D) Panasika

5. The most effective Vajeeekarana Is-

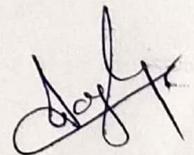
- A) Salmali B) The women whom he likes C) Ksheera D) Amalki

6. Kashyapa told that sphalita mootrtva is a sign of –

- A) Inertility B) Jwara C) Madhu meha D) Kamala

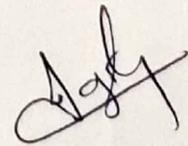
7. In Amlapitta, the Katurasa of Pitta transforms into

- A) Amla rasa B) Tiktarasa C) Lavanarasa D) Kashayarasa

8. Mandajvara, Mandagni, Kaph-pitta lakshanas, Kshina Bala and Atipandu are the signs of
 A) Yakritodara B) Jirnajvara C) Plihodara D) Panduroga
9. Sphik stanodaralambanam is the cardinal symptom of this disease -
 A) Jalodara B) Sthaulya C) Plihodara D) None of the above
10. Asmari is vyadhi -
 A) Ekadoshaja B) Tridoshaja C) Samsargaja D) Agantuja
11. The sannipataja mutra kricchra is
 A) Sukhasadhya B) Kricchra sadhya C) Sadhya D) Asadhya
12. The main Dushya in Kroshtuka Sirsha Vata is -
 A) Mamsa B) Pitta C) Rakta D) Vata
13. "Bahumutatra" is symptom of
 A) Aamaj jwara B) Aamvata C) Pravrudha Aamvata D) Both A & B
14. भुक्तेऽन्नेलभतेशानन्तितंजीर्णमात्रेप्रताम्यतत|| is the lakshana of which Vyadhi
 A) Shoola B) Dhatuksaya C) Amlapitta D) Atyagni
15. Rajyayakshma is symptom of
 A) Vataja gulma B) Kaphaja gulma C) Pittaja gulma
 D) Sannipataja gulma
16. Oesophageal varicosity is found in -
 A) Cirrhosis of liver B) Jaundice C) Hepatitis D) Pancreatitis
17. Which is not the dushya of kushta
 A) Lasika B) Rakta C) Rasa D) Meda

18. Matasyashaklopam is the main feature of which kushta
A) Ekkushta B) Kitibha C) Charmakhya D) Pama
19. 'Kara Pada Daha' is the rupa of
A) Prameha B) Kushtha C) Raktapitta D) Medoroga
20. Ardita karana aakriti is the purvaroop of
A) Unmada B) Pakshaghata C) Apasmara D) All
21. Prakruti of jwara is
A) Sharira santaap B) Shareer & mann santaap C) Mann santaap
D) Ansaparshabhitaap
22. Treatment of shareergata Aam is
A) Langhana B) Pachana C) Both A & B D) Dhosavshechan
23. The disease classical haemophilia is caused by the deficiency of
A) Fibrinogen B) Factor 8 C) Factor 10 D) Factor 7
24. Nidanarthakara Roga of Shosha is
A) Kasa B) Pratishyaya Kasa Kshaya C) Jwara Raktapitta
D) Both b and c
25. In Udara roga, milk of which animal is used for virechana purpose so as to cure the Disease?
A) Ashwa Kshira B) Ushtra Kshira C) Mahisha Kshira
D) Hasti Kshira
26. In the coining of the term Kansaharitaki kansa denotes,
A) A person B) A Measurement C) A drug D) A Metal

27. How many types of Bhallatak prayog is mentioned in Rasayana adhyaya?

- A) 8 B) 6 c) 10 D) 4

28. Udumbaradi Pradeha is mentioned as bahya parimarjan chikitsa in which of the following diseases?

- A) Kushta B) Visarpa C) Prameha pidika D) Vata Vyadhi

29. Mishraka Sneha is administered in a patient with Gulma as a part of treatment as,

- A) Vaman B) Swedana C) Virechan D) Basti

30. Rasna Ghrita explained in Charaka Chikitsa Sthana Adhyaya

- A) Yonivyapad B) Vatarakta C) Vatavyadhi D) Kasa

Day